

Huda gniloba čebelje zalege

Suzana Skerbiš*, suzana.skerbis@vf.uni-lj.si

Maj je mesec, ko narava zacveti v vsem svojem razkošju in ko čebelje družine dosežejo vrhunec razvoja. Čebele pridno nabirajo medicino in cvetni prah.

V obdobju, ko čebele v panj prinašajo medicino in cvetni prah, ne smemo uporabljati nikakršnih sredstev za zatiranje varoj, da z njimi ne bi onesnažili satja in da se ostanki teh sredstev ne bi pojavili v medu. Število varoj v čebeljih družinah obvladujemo z apitehnoškimi ukrepi, kot so različni načini prekinjanja zaleganja matice (delanje narejencev, roji, omejitve matic pri zaleganju na sate, ki jih odstranimo iz gospodarskih družin), izrezovanje trotovine in lovilni sati. Z oskrbo čebel s hrano in pitno vodo skrbimo za dobro kondicijo čebeljih družin, s tem pa krepimo tudi njihovo imunsko sposobnost.

Huda gniloba čebelje zalege (HGČZ) je zelo kužna in trdovratna bolezen pokrite čebelje zalege, ki jo povzroča bakterija *Paenibacillus larvae*. Bakterija se v neugodnih razmerah spremeni v zelo odporno sporo, ki ohrani kužnost več desetletij. Pri tej bolezni okužene ličinke v pokriti zalegi odmirajo in gnijejo, zato čebelja družina najprej postopno, pozneje pa hitro slabi in nazadnje propade. Spore povzročitelja so zelo odporne tako proti nizkim in visokim temperaturam kot tudi proti sončni svetlobi, izsušitvi in normalnim razkužilom.

Bolezen se širi s sporami, ki se v ličinke prenesejo s hrano ali z varojami. Čebele se z njimi okužijo pri opravlilih v panju (čiščenje celic, odkrivanje in odstranjevanje odmrlih ličink in bub), z ropanjem v sosednjih družinah ali s stikanjem po smetiščih in zapuščenih čebelnjakih. Spore raznašamo z vsemi predmeti, ki pridejo v stik s kužnim materialom, raznašajo pa jih tudi živali in ljudje. Med čebeljimi družinami v čebelnjaku spore raznašajo čebelarji sami z združevanjem okuženih družin, premeščan-

jem okuženega satovja, hranjenjem čebeljih družin z okuženim medom, cvetnim prahom in s čebelarškim orodjem. Bolezen se prenaša tudi s prodajo ali prevozom bolnih družin na pašo. Za bolezen so najbolj dovzetne ličinke v fazi jemanja hrane (za ličinko, staro do 24 ur, je za okužbo potrebnih samo 10 spor, za ličinko, starejšo od dveh dni, pa je potrebnih milijon spor.) Klinična znamenja HGČZ so presledkasta zalega ter vrtni celični pokrovci s temnejšimi lisami, ki so naluknjani in nagrizeni od čebel. Okužene ličinke se spremenijo v rjavkasto vlečljivo maso. Če v tako celico vtaknemo zobotrebec, se vleče v dolge nitke kot lepilo. Zaradi izhlapevanja vlage se odmrta ličinka izsuši in prilepi na spodnjo steno celice, tako da daje videz prazne celice. Če v to celico kanemo kapljico vode in počakamo nekaj trenutkov, se bo ličinka vlekla v dolge nitke. HGČZ je bolezen, ki jo zatiramo po zakonu, zato moramo vsak sum prijaviti pristojni veterinarski službi, da bo klinično pregledala vse čebelje družine na stojišču ter odvzela vzorce za laboratorijsko preiskavo in potrditev povzročitelja iz sumljivih družin, čebelarju pa s pisnim navodilom odredila ukrepe, ki jih mora za preprečevanje širjenja bolezni izvajati do izdaje odločbe uradnega veterinarja. Če nismo prepričani o tem, za katero bolezen gre pri naših čebelah, do prihoda veterinarja ravnajmo tako, kot da gre za HGČZ: sumljive družine oskrbujemo zadnje, orodje pa po uporabi razkužimo.

Pred vsakim premikom čebel na drugo lokacijo (paša, prodaja, nove družine ...) si pravočasno zagotovimo potrdilo VF NVI Promet s čebelami, ki ga dobimo pri pristojnem veterinarju VF NVI. Potrdilo velja največ sedem dni, ob morebitnem sumu kužne bolezni HGČZ pa lahko veterinar VF NVI veljavnost potrdila tudi prekličje.

Sum zastupitve čebel s pesticidi prijavimo na št. 112, in to ne glede na uro ali dan v tednu. ■

* dr. vet. med., VF NVI, enota Nova Gorica-Sežana

NAKLADNI PANJ Z IZDELANIMI DETAJLI

Luka Demšar s.p.
Javorje 28
4223 Poljane
tel.: 041 657177
e-mail: l.demsar@gmail.com

- VEČNAMENSKA VISOKA PODNICA
- NAKLADE LR 1/1, LR 2/3, AŽ
- NOTRANJI SMUKALNIK ZA C.P.
- OKVIRČKI LR 1/1, LR 2/3, AŽ
- ZABOJI ZA PRENOS OMETENCEV
- NAKLADE ZA PRAŠENJE MATIC

